

Laibacher Diöcesanblatt.

Nr. 4.

Inhalt: I. Ss. D. N. Leonis Papae XIII. epistola encyclica ad episcopos Galliae. — II. O sostávljanji in zdelovánji cerkvenih računov. — III. Zgodovina Nákelske fare. (Dalje.) — IV. Ueber die Abhaltung der Christenlehre. — V. Literatura. — VI. Concurs-Berichtbarung. — VII. Chronik der Diöcese.

1884.

I.

Sanctissimi Domini Nostri Leonis divina providentia Papae XIII. epistola encyclica ad episcopos Galliae.

LEO PP. XIII.

VENERABILES FRATRES

SALVTEM ET APOSTOLICAM BENEDICTIONEM.

Nobilissima Gallorum gens, multis in rebus pace belloque praeclare gestis, singularem quamdam sibi comparavit in Ecclesiam catholicam laudem meritorum, quorum nec interitura est gratia, nec gloria consenescent. Institutis christianis, praeunte rege Clodovaeo, mature susceptis, hoc sane perhonorificum fidei pietatisque testimonium simul et praemium tulit, ut *primogenita Ecclesiae filia* nominaretur. Ex eo tempore, Venerabiles Fratres, saepe maiores vestri ad magnas res et salutare visum sunt divinae ipsius providentiae adiutores: nominatim vero ipsorum est nobilitata virtus in vindicando ubique terrarum catholico nomine, in christiana fide ad barbaras gentes propaganda, in liberandis tuendisque sanctioribus Palaestinae locis, ut non sine caussa vetus illud vim proverbii obtinuerit, *gesta Dei per Francos*. Atque his rationibus contigit, ut fideli animo sese pro nomine catholico devoventes, in societatem gloriarum Ecclesiae aliquo modo venire potuerint, et complura publice privatimque instituere, in quibus eximia vis religionis, beneficentiae, magnanimitatis cernitur. Quas patrum vestrorum virtutes Romani Pontifices Decessores Nostri maiorem in modum probare consueverunt, reddendaque pro meritis be-

nevolentia, non semel ornare Gallorum nomen laudibus voluerunt. Amplissimae quidem illae sunt, quas Innocentius III et Gregorius IX, magna illa Ecclesiae lumina, maioribus vestris tribuebant: quorum prior in epistola ad Archiepiscopum Rhemensensem, *regnum Franciae*, ait, *praerogativa quaedam diligimus caritatis, utpote quod prae ceteris mundi regnis Apostolicae Sedi ac Nobis obsequiosum semper extitit et devotum*: alter vero in epistola ad sanctum Ludovicum IX. in regno Galliae, *quod a devotione Dei et Ecclesiae nullo casu avelli potuit, nunquam libertas ecclesiastica periit, nullo unquam tempore vigorem proprium christiana fides amisit: quin imo pro earum conservatione reges et homines dicti regni sanguinem proprium fundere et se periculis multis exponere minime dubitaverunt*. — Parens autem naturae Deus, a quo mercedem virtutum recteque factorum utique in terris accipiunt civitates, multa Gallis ad prosperitatem largitus est, laudes bellicas, pacis artes, gloriam nominis, imperii auctoritatem. Quod si oblita quodammodo Gallia sui, munus a Deo demandatum aliquando defugiens, maluit infensos spiritus adversus Ecclesiam sumere, tamen summo Dei beneficio nec diu nec tota desipuit. Atque

utinam funestos illos religioni ac civitati casus, quos proximiora aetati nostrae tempora pepererunt, sospes evasisset! Verum posteaquam mens hominum novarum opinionum imbuta veneno, auctoritatem Ecclesiae passim coepit relicere infinita libertate ferox, cursus praeceps, quo proclive erat, factus est. Nam cum mortiferum doctrinarum virus in ipsos hominum mores influxisset, humana societas huc magnam partem sensim evasit, ut omnino desciscere a christianis institutis velle videatur. Ad hanc perniciem per Gallias dilatandam non parum valuerunt superiore saeculo quidam insaniente sapientia philosophi, qui christianae veritatis adorti sunt fundamenta convellere, eamque philosophandi rationem inierunt, quae excitata iam immodicae libertatis studia vehementius inflammaret. Proxima fuit eorum opera, quos rerum divinarum impotens odium nefariis inter se societatibus coniunctos tenet, quotidieque facit opprimendi catholici nominis cupidiores: an vero maiore, quam uspiam, in Gallia contentione, nemo quam Vos, Venerabiles Fratres, iudicare melius potest.

Quapropter paterna caritas, qua universas gentes prosequimur, sicut alias Nos impulit ut nominatim Hiberniae, Hispaniae, Italiaeque populos, datis ad Episcopos litteris, convenienter temporibus ad officium cohortaremur, ita nunc ad Galliam suadet mentem cogitationemque convertere. — Ea enim molimenta, quae diximus, non Ecclesiae solum nocent, sed ipsi quoque sunt perniciose et funesta reipublicae; propterea quod fieri non potest ut prosperitas civitati comitetur, virtute religionis extincta. Et sane ubi vereri Deum homo desiit, maximum iustitiae tollitur fundamentum, sine qua bene geri rem publicam vel ipsi ethnicorum sapientes negabant posse: neque enim satis habitura dignitatis est auctoritas principum, neque satis virium leges. Plus apud unumquemque valebit utilitas, quam honestas: vacillabit incolumitas iurium, malo custode officiorum poenarum metu: et qui imperant, facile in dominatum iniustum, et qui parent, levi momento in seditionem et turbas delabentur. — Praeterea quia nihil est in rerum natura boni, quod non bonitati divinae acceptum referendum sit, omnis hominum societas, quae a dis-

ciplina et temperatione sui abesse Deum inbeat, quantum est in se, divinae beneficentiae adiumenta respuit, planeque est digna, cui caelestis tutela denegetur. Itaque quantumvis opibus firma et copiis locuples esse videatur, gerit tamen interitus sui in ipsis reipublicae visceribus inclusa semina, neque spem habere potest diuturnitatis. Scilicet gentibus christianis, non fere secus ac singulis hominibus, tam est inservire Dei consiliis salubre, quam deficere periculosum; eisque illud plerumque accidit, ut quibus temporibus fidelitatem suam erga Deum vel Ecclesiam studiosius retinent, in optimum statum naturali quodam itinere veniant; quibus deserunt, excidant. Has quidem vices in annalibus temporum intueri licet; earumque domestica et satis recentia exempla suppeterent, si vacaret ea recordari quae superior vidit aetas, cum procax multorum licentia tremefactam Galliam funditus miscuit, rem sacram et civilem eodem excidio complexa.

Contra vero haec, quae certam civitatis ruinam secum ferunt, facile depelluntur, si in constituenda gubernandaque tum domestica tum civili societate catholicae religionis praecepta servantur. Ea enim sunt ad conservationem ordinis et ad reipublicae salutem aptissima.

Ac primo quidem ad societatem domesticam quod attinet, interest quam maxime susceptam e coniugio christiano sobolem mature ad religionis praecepta erudiri; et eas artes, quibus aetas puerilis ad humanitatem informari solet, cum institutione religiosa esse coniunctas. Alteras seiungere ab altera idem est ac reipsa velle, ut animi pueriles in officiis erga Deum in neutram partem moveantur: quae disciplina fallax est, et praesertim in primis puerorum aetatulis perniciosissima, quod revera viam atheismi munit, religionis obsepit. Omnino parentes bonos curare oportet, ut sui cuiusque liberi, cum primum sapere didicerunt, praecepta religionis percipiant, et ne quid occurrat in scholis, quod fidei morumve integritatem offendant. Et ut ista in instituenda sobole diligentia adhibeatur, divina est naturalique lege constitutum, neque parentes per ullam causam solvi ea lege possunt. Ecclesia vero, integritatis fidei custos et

vindex, quae, delata sibi a Deo conditore suo auctoritate, debet ad sapientiam christianam universas vocare gentes, itemque sedulo videre quibus excolatur praeceptis institutisque iuventus quae in ipsius potestate sit, semper scholas quas appellant *mistas* vel *neutras*, aperte damnavit, monitis etiam atque etiam patribusfamilias, ut in re tanti momenti animum attenderent ad cavendum. Quibus in rebus parendo Ecclesiae, simul utilitati paretur, optimaque ratione saluti publicae consulitur. Etenim quorum prima aetas ad religionem erudita non est, sine ulla cognitione adolescent rerum maximarum, quae in hominibus alere virtutum studia, et appetitus regere rationi contrarios solae possunt. Cuiusmodi illae sunt de Deo creatore notiones, de Deo iudice et vindice, de praemiis poenisque alterius vitae expectandis, de praesidiis caelestibus per Iesum Christum allatis ad illa ipsa officia diligenter sancteque servanda. His non cognitis, male sana omnis futura est animorum cultura: insueti ad verecundiam Dei adolescentes nullam ferre poterunt honeste vivendi disciplinam, suisque cupiditatibus nihil unquam negare ausi, facile ad miscendas civitates pertrahentur.

Deinde illa saluberrima aequae ac verissimae, quae ad civilem societatem vicissitudinemque iurium et officiorum inter sacram et politicam potestatem spectant. — Quemadmodum enim duae sunt in terris societates maximae, altera civilis, cuius proximus finis est humano generi bonum comparare temporale et mundanum, altera religiosa, cuius est homines ad veram illam felicitatem perducere, ad quam facti sumus, caelestem ac sempiternam, ita gemina potestas est; aeternae naturalique legi obediens ambae, et in rebus quae alterutrius ordine imperioque continentur, sibi singulae consulentes. Verum quoties quidquam constitui de eo genere oporteat, de quo utramque potestatem, diversis quidem causis diversoque modo, sed tamen utramque constituere rectum sit, necessaria est et utilitati publicae consentanea utriusque concordia; qua sublata, omnino consecutura est anceps quaedam mutabilisque conditio, quacum nec Ecclesiae nec civitatis potest tranquillitas consistere. Cum igitur pactis conventis inter sacram civilemque po-

testatem publice aliquid constitutum est, tunc profecto quod iustitiae interest, interest idem rei publicae, concordiam manere integram; propterea quod sicut alteri ab altera praestantur officia mutua, ita certus utilitatis fructus ultro citroque accipitur et redditur.

In Gallia, ineunte hoc saeculo, posteaquam ingentes illi, qui paulo ante fuerant, motus civiles terroresque conquieverant, ipsi rerum publicarum rectores intellexere, haud posse melius fessam tot ruinis civitatem sublevare, quam si religio catholica restitueretur. Futuras utilitates opinione praecipiens Pius VII Decessor Noster, voluntati primi Consulis ultro obsecutus est, facilitate indulgentiaeque usus tanta, quanta maxima per officium licuit. — Tunc de summis capitibus cum convenisset, fundamenta posita sunt tutumque iter munitum restituendis ac sensim stabiliendis rebus religiosis opportunum. Et revera plura eo tempore ac posteriore aetate prudenti iudicio constituta sunt, quae ad incolumitatem et decus Ecclesiae pertinere videbantur. Permagna exinde perceptae utilitates, tanto pluris aestimandae, quanto gravius in Gallia omnia sacra essent antea prostrata et afflicta. Publica dignitate religioni reddita, plane instituta christiana revixere: sed mirum quanta ex hoc facto in prosperitatem civilem bona redierunt. Etenim ex turbulentissimis fluctibus vixdum emersa civitas, cum vehementer tranquillitatis disciplinaeque publicae firma fundamenta requireret, ea ipsa quae requirebat, oblata sibi a religione catholica percommode sensit; ita ut appareat, illud de concordia ineunda consilium prudentis viri populoque bene consulentis fuisse. Quare, si ceterae rationes deessent, tamen omnino eadem causa, quae tunc ad pacificationem suscipiendam impulit, nunc deberet ad conservandam impellere. Nam inflammatis passim rerum novarum studiis, in tam incerta expectatione futurorum, novas discordiarum causas inter utramque potestatem serere, interiectisque impedimentis beneficam Ecclesiae prohibere aut remorari virtutem, inconsulta res esset et plena periculi.

At vero hoc tempore huius generis eminere pericula non sine sollicitudine et angore videmus:

quaedam enim et acta sunt et aguntur cum Ecclesiae salute minime congruentia, posteaquam nonnulli infenso animo instituta catholica in suspensionem invidiamque adducere, eaque civitati praedicare inimica vulgo consueverunt. Neque minus sollicitos anxiosque habent Nos eorum consilia, qui, dissociandis Ecclesiae reique publicae rationibus, salubrem illam riteque initam cum Apostolica Sede concordiam serius ocus diremptam vellent.

Nos quidem in hoc rerum statu nihil praetermisimus, quod tempora postulare viderentur. Legatum Nostrum Apostolicum, quoties oportere visum est, facere expostulationes iussimus: quas qui rem publicam gerunt prono se ad aequitatem animo accipere testati sunt. — Nos ipsi, cum lata lex est de collegiis sodalium religiosorum tollendis, animi Nostri sensa litteris consignavimus ad dilectum Filium Nostrum S. R. E. Cardinalem Archiepiscopum Parisiensium datis. Simili modo, missis superiore anno mense Iunio ad summum rei publicae Principem litteris, cetera illa deploravimus, quae salutis animorum nocent, et Ecclesiae rationes incolumes esse non sinunt. Id vero effecimus tum quod sanctitate et magnitudine muneris Nostri apostolici permovebamur, tum quod vehementer cupimus ut accepta a patribus et maioribus religio sancte inviolateque in Gallia conservetur. Hac via, hoc ipso tenore constantiae certum Nobis est rem Galliae catholicam perpetuo in posterum defendere. — Cuius quidem officii iusti ac debiti Vos omnes, Venerabiles Fratres, adiutores strenuos semper habuimus. Revera sodalium religiosorum coacti dolere vicem, perfecistis tamen, quod erat in potestate vestra, ne indefensi succumberent, qui non minus de re publica quam de Ecclesia meruerant. Hoc autem tempore, quantum leges sinunt, in eo evigilant maximae curae cogitationesque vestrae, ut probae institutionis copia suppeditet inventuti: et de consiliis quae adversus Ecclesiam nonnulli agitant, non praetermisistis ostendere, quantum ipsi civitati essent allatura perniciem. Atque has ob causas nemo iure criminabitur, aut aliquo Vos respectu rerum humanarum duci, aut constitutae reipublicae adversari: quia cum Dei agitur honos, cum salus animarum in discrimen adducitur, ve-

strum munus est harum rerum omnium tutelam defensionemque suscipere. — Pergite itaque prudenter et fortiter in episcopali munere versari: caelestis doctrinae praecepta tradere, et qua sit ingrediendum via in tam magna temporum iniquitate populo demonstrare. Eandem omnium oportet esse mentem idemque propositum, et ubi communis est causa, similem in agendo adhibere rationem. Providete ut nusquam scholae desint, in quibus notitia bonorum caelestium officiorumque erga Deum diligentissime alumni imbuantur, et discant penitus Ecclesiam cognoscere eidemque dicto esse audientes usque adeo ut intelligant et sentiant, omnes labores, eius causa, patibiles putandos. Abundat Gallia praestantissimorum hominum exemplis, qui pro fide christiana nullam ab sese calamitatem, ne vitae quidem ipsius iacturam deprecari sint. In ipsa illa perturbatione, quam commemoravimus, viri invicta fide per plures extiterunt, quorum virtute et sanguine patrius stetit honos. Iamvero nostris etiam temporibus virtutem in Gallia cernimus per medias insidias et pericula satis, Deo iuvante, se ipsam tueri. Munus suum Clerus insistit, idque ea caritate, quae sacerdotum est propria, ad proximorum utilitates semper prompta et sollerti. Laici viri magno numero fidem catholicam profitentur aperto impavidoque pectore: obsequium suum certatim huic Apostolicae Sedi multis rationibus et saepe testantur: institutioni iuventutis ingenti sumptu et labore prospiciunt, necessitatibus publicis opitulantur liberalitate et beneficentia mirabili.

Iamvero ista bona, quae laetam spem Galliae portendant, non conservanda solum sed etiam augenda sunt communi studio maximaque perseverantia sedulitatis. In primis videndum est ut idoneorum virorum copia magis ac magis Clerus locupletetur. Sancta sit apud sacerdotes Antistitum suorum auctoritas: pro certo habeant sacerdotale munus, nisi sub magisterio Episcoporum exerceatur, neque sanctum, nec satis utile, neque honestum futurum. — Deinde necesse est in patrocinio religionis multum elaborare lectos viros laicos, quibus cara est communis omnium mater Ecclesia, et quorum cum dicta tum scripta tuendis catholici nominis iuribus magno usui esse possunt. Ad op-

tatos autem fructus maxime est conspiratio voluntatum et agendorum similitudo necessaria. Profecto nihil magis inimici cupiunt, quam ut dissideant catholici inter se: hi vero nihil sibi magis quam dissidia fugiendum putent, memores divini verbi, *omne regnum in seipsum divisum desolabitur*. Quod si, concordiae gratia, necesse est, quemquam de sua sententia iudicioque desistere, faciat non invitus, sperata utilitate communi. Qui scribendo dant operam, magnopere studeant hanc in omnibus rebus animorum concordiam conservare; iidem praeterea quod in commune expedit malint, quam quod sibi: communia coepta tueantur; disciplinae eorum, quos *Spiritus Sanctus posuit Episcopos regere Ecclesiam Dei*, libenti animo pareant, auctoritatemque vereantur; nec suscipiant quicquam praeter eorundem voluntatem, quos, quando pro religione dimicatur, sequi necesse est tamquam duces.

Denique, quod facere in rebus dubiis semper Ecclesia consuevit, populus universus, Vobis auctoribus, obsecrare obtestarique Deum insistat, ut respiciat Galliam, iramque misericordia vincat. In ista fandi scribendique licentia pluries est divina violata maiestas, neque desunt qui non modo beneficia Salvatoris hominum Iesu Christi ingratis repudient, sed etiam impia ostentatione profiteantur, nolle se Dei numen agnoscere. Omnino catholicos decet hanc sentiendi agendique pravitatem magno fidei pietatisque studio compensare, publiceque te-

stari, nihil sibi esse Dei gloria prius, nihil avita religione carius. Ii praesertim qui alligati arctius Deo, intra monasteriorum claustra aetatem degunt, excitent nunc sese ad caritatem generosius, et divinum propitiare numen humili prece, poenis voluntariis, suique devotione contendunt. His rationibus eventurum, Deo opitulante, confidimus, ut qui sunt in errore resipiscant, nomenque Gallicum ad genuinam magnitudinem revirescat.

In his omnibus, quae hactenus diximus, paternum animum Nostrum, Venerabiles Fratres, et amoris, quo universam Galliam complectimur, magnitudinem recognoscite. Nec dubitamus quin hoc ipsum studiosissimae voluntatis Nostrae testimonium ad confirmandam augendamque valeat salutarem illam inter Galliam et Apostolicam Sedem coniunctionis necessitudinem, unde nec pauca, nec levia in communem utilitatem bona omni tempore profecta sunt. — Et hac cogitatione laeti, Vobis, Venerabiles Fratres, civibusque vestris maximam caelestium munerum copiam adprecamur: quorum auspicem et praecipuae benevolentiae Nostrae testem Vobis universaeque Galliae Apostolicam benedictionem peramanter in Domino impertimus.

Datum Romae apud S. Petrum die VIII. Februarii a. MDCCCLXXXIV, Pontificatus Nostri Anno Sexto.

LEO PP. XIII.

II.

O sestávljanji in zdelovánji cerkvenih računov.

(Dalje in konec.)

3. Izkazilo o svojinskih glavnica.

Svojinske glavnice so óno cerkveno novčno imenje, katero je svojina samojedine cerkve, da zatorej od te imovine nihče drug néma nikakeršnega deleža. Te glavnice so zopet *A* v obligacijah, *B* v osobinskih dolžnih pismih.

A. Obligacije.

Izkazilo o njih se sestavlja takó:

V 1. razpredelek se zaznámena tekoča številka.

V 2. razpredelek se vpiše, katere vrste je obligacija: ali

je papirna ali srebrna ali zlata renta ali zemljiške odveze obligacija, ter ali v cerkveno imenje gre po vsej svoji pisani vrednosti, ali je cerkven samó neki delež te obligacije. V 3. razpredelek se vbeléži datum, kdaj li je obligacija bila izdana, ter v 4. razpredelek nje številka. V 5. razpredelek se devajo obresti, katerih navadna papirna renta daje po 5%, ako ne odštejemo uže omenjenih davkov. Potem v 6. razpredelek pridi, kolikšna je nje glavnica, kar je pristoji cerkvi. Ako je na pr. obligaciji vrednosti pisane 500 gld., a tej cerkvi pripada samó 300 gld. od tega, tedaj se v ta razpredelek vpiše

le 300 gld., a ne vseh 500 gld. V 7. razpredelku, kateri slóve: „koliko je na dólgu ostalo od lanskega léta,“ némaš obligacijam ničesar vpisovati, ker so njih obresti úže pobrane do poslednjega rokú. Dovolj je, ako se v 8. in 9. razpredelku pové doba, odklé in doklé tékó obresti. V 10. razpredelku se zabeléži, koliko je letnih obrestij, ki jih potem ostaje baš jednóliko (ravno toliko) v obeh nastopnih razpredelkih, v katerih némaš prištevati ničesar niti ne pisati ostankov na dólgu, ker jih ní.

Končno se sešteje vsak iznesek vsacega razpredelka posebe. Ako se je mej letom dokupila kakova obligacija, ali ako se je katera (po višji dovolitvi) prodala zaradi cerkvenih potreb, naj se pové rečene višje dovolitve datum in številka, ter dostavi naj se tudi pridobitek ali prirastek in odpadek.

B. Osobínske (privatne) svojínske glavnice.

O teh glavnica se v odkazane razpredelke vpišujejo imena in priimki dolžnikom, dan, mesec in leto dolžnih pisem ter datum njih vknjižbe v zemljiški knjigi. V 5. razpredelku je zaznámenati odstotke; v 6. razpredelku pridi, koliko je glavnice, in v 7. razpredelku, koliko je ostalo dólga od poprejšnjega leta. Ti razpredelki se zatorej semkaj prepíšejo vsi iz lanskega izkazila (ob sebi se uméje, ako v poprejšnjem letu ní bilo kake pomote v seštevanji in odštevanji). V 8. in 9. razpredelku se obrestim zaznámena doba, katere je ali vse leto ali tudi samó jeden mésec ali več mesecev, in potem se v 10. razpredelku vpiše, koliko je obrestij ali od vsega leta ali od jednega méseca ali od več mesecev. V 11. razpredelku se seštevajo obresti, kar je poprejšnjih ostalo na dólgu, in kar jih je od zadnjega leta. V 12. razpredelku se vbeléži prejeto plačilo, in v 13. razpredelku, koliko je obrestij na dólgu ostalo konci poprejšnjega leta.

Na zadnje se glavnice, stari obrestni ostanki na dólgu in izneski letnih obrestij seštevajo po vseh razpredelkih do konca.

Ako je kateri dolžnik cerkvi svoj dolg vrnil mej letom, tedaj se v razpredelku „vplačila“ (Abstattung) z jedno sámo vsoto zabeléži, koliko je dal glavnice in obrestij obojega vkupe; a v razpredelku: „opómnja“ (Anmerkung) trebé zaznámenati, koliko se je v tej vsoti vrnilo glavnice ali nje odbitka. V nemških obrazcih se vbeléži: „Capital pr. heimbezahlt.“

Napósled se po okolnostih zopet prišteje prirastek ali odšteje odpadek, zaznámenan z višjo dovolitvijo, in proizvedén, če je treba, po vseh razpredelkih do konca, kolikor jih je, takó, da, ako se je na pr. mej letom kaka glavnica komu dala na pósodo ali poslala v hranilnico, tedaj v razpredelku obrestnih izneskov zapišem obresti „pro rata temporis“, in to potlej storim tudi po vseh ostalih razpredelkih do konca.

Tudi to izkazilo, kakor vsa druga taka, naj cerkveno načelstvo podpiše in potrdi s pečatom župnim. Dostaviti je, da se iznesek letnih obrestij more takój prenesti v cerkveni račun. O tem veljá vse óno, kar je bilo úže prej povedano. — Da bode seštevanje in odštevanje v tem izkazilu brez pogreškov, naj se pogleda v 1. izkazilo o nepremičninah.

4. Izkazilo o prirastku in odpadku.

K tem trem dozdanjim izkazilom se priloží 4. še izkazilo o prirastku in odpadku cerkvene inventarne imovine ter jednako izkazilo o prirastku in odpadku v imovini župne prebende (Pfarrpfünde), a vsako teh dveh „in duplo,“ rekše, v dveh izvodih.

Te vrste izkazila so si v razpredelkih in v zvršilu do malega jednaka. Razpredelki obsežajo:

1. pravíce (Gerechisame) do štolnih prejemkov, do cerkvenih stolov, do milostinje, do prihodkov od semnjevt itd.;

2. svojínske lastnínine in državíne (posestva). K prvim je šteti: vinograde, njive, senožeti, pašnike, gozde itd., a k drugim: cerkvene stavbe, hiše, mline itd.;

3. ustanovínske lastnínine v zemljišcih in ustanovínske državíne v poslopjih. Kar se tiče njih namena, ločiti jih je od svojínskíh (eigenthümliche) lastnín in državín;

4. dodatke ali deputate, kamor je šteti priboljške od sosésk v novcih, v biri, v tlakah ali robótah (v poljskem delu, v drvni vožnji) ali v drugačnem zvrševanji;

5. svojínske ter 6. ustanovínske glavnice (eigenthümliche und Stiftungscapitalien), vsake teh posebe, a vendar obóje vkupno v obligacijah in v osobínskíh dolžnih pismih;

7. cerkveno pripravo, kamor je šteti: zvonove, oltarje, križev pot, orgle, ríznice (oblačilne shrambe), mašne plašče, mašne bukve, rituvále, prižnico, krstni kamen, posóde, svečnike ter vso drugo pripravo, kakor je popisana v inventarjih;

8. vkupno imovíno župne cerkve ali župne prebende.

Kakó se zdelujejo izkazila te vrste?

Za 1. tekočo številko postavi „imovinsko bitje (Stand des Vermögens) konci n. pr. 1883. solnčnega leta,“ in semkaj prepíši neizpremenjeno bitje vse imovine iz poprejšnjega leta, kakor se nahaja v lanskíh računov odloku.

Za 2., 3., 4. itd. tekočo številko zaporedoma spiši prirastke poprejšnjega leta, ali to takó, da vsak razpredelku dobode svojo novo tekočo številko, bodi si govorjenje o svojínski ali ustanovínski nepremičnini, o svojínskih ali ustanovínskih glavnica ali o cerkveni pripravi. Razpredelka: „pravíce“ in „dodatki“ navadno ostajeta

neizpremenjena, ter samó tedaj, kadar se dela nov inventar, treba je morda zabeléziti kak prirastek ali odpadok. Če se dela nov inventar, naj se po desetoletnih vkupnih izneskih povprečna cena izračuni „pravica“ in „dodatkom“, a povprečni letni iznesek te cene se potlej premeni v glavnico, rekše, pomnoži se z dvajsetérko (20). Na primer: cerkev ima pravico do grobov in do plačil od mrličev, do skrábijce in do cerkvenih stolov. Kadar se zdeluje nov inventar, pokaže se iz poprejšnjih 10 let, da je cerkev od grobov in od zvonjenja vsega vkupe dobila 600 gld., zatorej vprek po 60 gld. na leto; da je skrábijca v 10 letih vsega vkupe dala do 500 gld., zatorej vprek po 50 gld. na leto, in da se je v teh letih od stolov prejelo vsega vkupe 700 gld., zatorej vprek po 70 gld. na leto. V 10 letih je teh prejemkov bilo vseh vkupe 1800 gld. ali po 180 gld. na leto. Za tega delj so te cerkvene pravice toliko vredne, kolikor $(180 \times 20) = 3600$ gld. glavnice. Báš (prav) ta glavnic se vpiše v razpredelek: „pravice“ (Gerechtsame). A na podlógi starega inventarja vendar po navadi neizpremenjen ostaje ta razpredelek in tudi razpredelek: „dodatki“ (Deputate).

V 2. in 3. razpredelek se vpiše cena vseh noví pridobljenih svojinskih in ustanovinskih lastnin in državín. Ako se te nepremičnine dájó v zákup, tedaj se njih vrednost cení po čistih dohodkih. Recímo, da je nekdo v oporoki cerkvi volil njivo, katera daje po 15 gld. letne zákúpsčine. Ako odstrižemo davke, to cerkvi ostaje po 10 gld. na leto, zaradi česar je njivo ceníti $(10 \times 20) = 200$ gld., in ta iznesek se zabelézi v prirastek. Ali če je rečeni dobrotnik svojo njivo z oporoko ostavil (zapustil) cerkvi s tem uvétom, da se bodo zanj opravljale po 3 sv. maše na leto, potlej je to njega volilo v 3. razpredelek postaviti k ustanovinskim nepremičninam, ter njivo semkaj vpisati za „prirastek.“ Ob tacem slučaji in kadar je ustanovina vrhu tega tudi úže formalno dejána v red ter jo je potrdilo prevzv. knezoškofijstvo, treba je še védeti, dobiva li prebendar od nje res po 3 gld. na leto za sv. maše, ali njivo sam uživa. Če dobiva od nje po 3 gld. na leto, naj se njivi postavi 200 gld. céne, katera se ne vpiše samó v razpredelek: „ustanovinske nepremičnine“ (Stiftungsrealitäten), nego tudi prebendno izkazilo dobode $(3 \times 20) = 60$ gld. prirastka, vbeléženega v razpredelku: „ustanovinske glavnice“ (Stiftungscapitalien).

V 5. in 6. razpredelek pod poprejšnje svojinske in ustanovinske glavnice se (z novo tekočo številko in s kratkim dokazom) vpisujejo noví pridobljene glavnice, naj si bodo v renti ali v dolžnih pismih ali v hranilničnih knjižicah, in to je treba také delati: v 6. razpredelek se za izkazilo cerkvenega prirastka mej ustanovinske glavnice dene ustanovinska, noví pridobljena glavnic vsa brez nobene prikratbe in brez odpadka, a v izkazilo prebendnega

prirastka se vpiše kapitalizována glavnic prebendarjevega deleža, ako mu je ta delež mej redno plačo vštet. Na primer: izza (vsled) kake oporoke pride obligacija za 200 gld. Po ustanovinskem pismu, ki ga je potrdilo prevzv. knezoškofijstvo, prebendar za 2 sv. maši z vigilijami dobiva po 6 gld. na leto. Če je také, tedaj se v cerkveni prirastek vpiše vseh 200 gld., a v prebendni prirastek 6 gld. kapitalizovane glavnice, kar daje $(6 \times 20) = 120$ gld. Ustanovinska imovina v glavnica se je zatorej cerkvi pomnožila za 200 gld., a prebendi za 120 gld. Ali to kapitalizovaje veljá samó, kar se tiče „pravic“ ter „dodatkov“, in v izkazilu župne prebende tudi, kar se tiče ustanovinskih partikularnih izneskov; a po vseh ostalih razpredelkih se úže samó ob sebi računi z glavnica. V Notranjeih se neke v matico vpisane (imatrikulovane) oficijature štejejo mej župne ustanovinske novce, katerih letne izneske je zatorej v izkazilu župne prebende v kacem razpredelku treba kapitalizovati, kar se pravilno godí s tem razložkom: ako so ti novci úže od starine vpisani v računski razpredelek: „za ustanovljene oblétnice, maše in pobožnosti“ (Auf gestiftete Jahrtage, Messen und Andachten), tedaj se v izkazilu o prirastku in odpadku postavljajo v razpredelek: „ustanovinske glavnice;“ a koder so od nekda vpisani v stópci (rubriki): „mezde“ (Besoldungen), ondód se v izkazilu o prirastku in odpadku devajo v razpredelek: „dodatki“ (Deputate), ker so cerkveni priboljški.

V razpredelek: „cerkvena priprava“ (Geräthschaften) se pripiše cena vseh novih naprav, bodi si zvonov, orgel, križevga pota, kelihov, monstrance itd. A prebende imajo v svojih inventarjih še razne posóde v kléti, postavce (omare), shrambe, žitnice (kašče), obmizno pripravo, tod in tamkaj tudi živo blago, kar je dolžan prebendar vse ohraniti v dobrem bitji in také izročiti nastópniku.

Potem se prirastku seštejejo izneski po vseh razpredelkih, ter preide se k odpadku. Tudi tukaj se za 1., 2., 3. itd. tekočo številko popiše in dokaže, kaj je v kacem razpredelku odpadlo, in zakaj se je to zgodilo.

Ta odpadok se na zadnje odšteje od zgóranjih vsót, in sešteje se ves vkupe ter seštét postavi v zadnji razpredelek, da se také pokaže „bitje vse imovine konci poprejšnjega leta.“ Potlej se tudi to izkazilo podpiše in potrdi s pečatom župnim.

A pómneti je, da se je izneskom cerkvenega prirastka in odpadka od kraja do konca ujemati s poprejšnjimi izkazili in s cerkvenim računom. Ako je na pr. mej letom kdo vrnil osobínsk dolg, a zanj se je potlej kupila obligacija, katera ima nekoliko več vrednosti od poprejšnje glavnice, naj se na tanko zaznámena ta prirastek; ako se je poprejšnja glavnic dala v hranilnico, katera ne vzprijemlje novčíev (krajcarjev), naj se tudi taki odletéli novčíči v odpadku poravnajo do zadnje trohe.

Vse te izpremembe v prirastku in odpadku je treba napósled tudi domá od leta do leta pazljivo ter na tanko zaznamenávati v inventarjih.

5. Cerkveni račun.

Kadar so izdelana vsa ta izkazila ali vsaj prva tri, potlej se začne sestávljati in izdelovati sam cerkveni račun.

Tukaj naj se v stópec (rubriko): „prebitek od lanskega računa“ (An vorjährigen Rechnungsrest), kakor je bilo uže rečeno poprej, neizpremenjen prepíše zadnji računski odlok prevzv. knezoškofijstva. Ako se je ta odlok morda kakó kaj zakásnil, to naj se iz makularja semkaj dene lanski prebitek imovine, kateri se nahaja v končni računski bilanci. Potlej se po rédu vrsté *novi prejemki*, in to takó:

1. „Obresti od nepremičnin“ (An Zinsen von Realitäten), najprvo od svojinskih, potem od ustanovinskih poslópij in zemljišč. Ako jih ima cerkev le malo, kar je navadno, tedaj se taka mála stvarca more semkaj po imeni zapisati brez nobenega izkazila ali vsaj prepisati iz dotičnega izkazila.

Nove zapisnike o zakupščinah je vsaj prvič priložiti računu. To veljá tudi o 2. in 3. stópci, kar se tiče obrestij od ustanovinskih in svojinskih glavníc (Interessen von Stiftungs- und eigenthümlichen Capitalien). Ima li kakšna cerkev morda kaj več teh ali ónih glavníc, katerih tukaj novič vpisovati vsacih posebe do malega ní prostora dovolj, tedaj se je navadno treba dozvati izkazila, priloženega pod črkami *A sub A* ali *A sub B*, in to naj se zgodi najpoprej pri obligacijah ter potlej tudi pri osobínskíh dolžnih pismih, katerih letni iznesek se v razpredelek zabelóži vsak posebe, a napósled se oba seštejeta drug h drugemu, kakor se sešteva vsak stópec posebe. Obresti vselej tekó mej letom od 1. prosínca do konca grudna méseca. Semkaj gredó tudi interkalarne obresti novič nakupljenih rent ali osobínskíh glavníc, mej letom danih na pósodo, naj si bodo te obresti od jednega méseca ali od več mésecev, kar je v izkazilu izrečno povedati, in preračunati jih je treba na tanko.

V 4. stópec: „zavécaji in volila“ (Vermächtnisse und Legate) gredó prejemki iz ostalín ter iz volil raznih oporók, katere se dokazujejo s priloženimi dopisi c. kr. sodišča ali z dotičnimi službenimi pismi (notami) prevzvišenega ordinarijata.

V 5. stópec: „prilógi“ (Opfer) naj se denó pobirki v skrábijeo ali mútec (Sammelbüchse) ter druga, v navado postavljena darila in vsa milostinja, kolikor se je mej letom nabere cerkvi.

V 6. stópec: „pogrébščina“ (Funeralgelder) naj se vpišejo pogrebni prejemki od zvonjenja, od posojenih svécnikov, od svéc pri tumbah, od kadila in grobov.

Vse te, v 5. in 6. stópci imenovane prejemke treba da cerkveno načelstvo potrdi s posebno poverilnico (certifikatom) in s pečatom župnim, v svedočbo, da jih res ní bilo niti več niti menj.

V 7. stópec: „razni prejemki“ (Verschiedene Empfänger) zaznamenaj vse dohodke, katerim koli v poprejšnjih stópcih ní bilo prostora. Posebno:

a) s poverilnico potrjen dohodek od cerkvenih stolov;

b) mej letom vrnene osobínske glavnice, novič kupljene obligacije ali hranilnične knjižice, ali nova osobínska dolžna pisma;

c) dodatke ali deputate od kacih drugih cerkev, od sosésk ali javnih blagajnic in dohodke od semnjev;

d) prirastke glavníc iz posamičnih izkazil;

e) cerkvi povrnene tožne troške in razhodke za okólke (štemplje);

f) v knezoškofijem odloku poprejšnjega leta našté nedostatke, o katerih je odlok zapovedal, da jih nadomesti ón, kdor je izdelal račun (Mängelersätze), ali povračila, katera morebiti gredó cerkvi;

g) napósled vse izneske, prejete od nepremičnin, od obrestij in od kakeršnih koli ostankov na dólgu. Vendar ní pozabiti, da vse te imenovane prejemke, kateri se uže nahajajo vračunjeni v celokupnem imovinskem iznesku poprejšnjega leta, semkaj postavljam samó zaradi razpregleda (evidencije). Za tega delj je treba, da potlej zopet vsi odpadejo ter se proizvedó v stópci: „za različne razhodke“ (Auf verschiedene Auslagen). Glavno vodilo zatorej bodi to: „prejemki, kar jih do zdaj ní bilo všteti v cerkveno vkupno imovino, naj se vanjo vzprijemó v tem stópci; a taki prejemki, kateri so bili uže poprejšnja leta po drugih stópcih všteti v imovinski vkupni iznesek (Summe des Vermögens), ali kateri so se letos vanj vzprijeli, naj se tudi v stópec: „za različne razhodke“ postavijo, rekše, proizvedó naj se.“ Na primer: dolžnik je mej letom vrnil 100 gld. osobínske glavnice, katera se je (servatis servandis) zopet vsa posodila v druge roke. Ob tem slučaju treba mej prejemke vpisati prvič 100 gld. vrnene glavnice in drugič tudi novo dolžno pismo o posójenih 100 gld. = 200 gld. Ali ónih 100 gld. glavnice je bilo uže poprejšnja leta všteti mej cerkveno vkupno imovino, in za tega delj je paziti, da se najpoprej rečena glavica proizvede v stópci „različnih razhodkov“, ter drugič je vpisati poleg tega tudi troške za novo dolžno pismo. Samó s tem načinom se moreti mej sobój poravnati obe vsoti, a imovina vendar ostane, kolikéršna je bila poprej. — Ako še ní bilo prilike, teh vrnenih 100 gld. kam drugam posoditi iz nova, tedaj se ta vsota vpiše prvič mej „razne prejemke“, a drugič se proizvede mej „različnimi raz-

hodki,“ da v tem računu také izpodbije sama sebe, ker je uže poprej všeta v ostalo skupno imovino lanskega leta. A v končni bilanci se ta vsota poleg nje izkazila svoji glavni odšteje kakor „odpadek“, rekše, izmej glavnic se izprenese (herausheben), da pride po tem načinu h „gotovini.“

Takisto razno komu tudi ni jasno, zakaj li je mej prejemke v 1., 2. in 3. stópec vpisovati ves létni iznesek od zakupščin in od obrestij, kà vendar še ni dolga plačalo mnogo zakupnikov in dolžnikov. Tacemu postopanju vzrok je ta: po vseh dozdanjih stópeh se cerkveno imenje, kar ga je koli, šteje mej skupno vsoto, kolikor je s prebitkom lanskega računa vred gre cerkvi to leto; a v 7. stopci se posebe še izkazuje, koliko se je tega uže prejelo plačanega. Ali ker vendar ima uže poprejšnja vsota v sebi starejše ostanke na dólgu, a vsi novi zakupni ter obrestni prejemki se nahajajo zopet v 1., 2. 3. stópci tega leta, zaradi tega jih je treba izprenesti iz 7. stópea, in jih postaviti v ón stópec, ki govori o „različnih razhodkih,“ rekše, proizvesti jih je.

A to se najlaže ter ob najmanjšem trudu stori po tacem načinu, da vsa óna vplačila, katera je treba proizvesti v stópci „različnih razhodkov,“ v tem, zdaj imenovanem stópci nalašč postaviš pred dvojni razpredelek: „gld. — kr.“ in stóprav (še le) nazadnje njih skupni iznesek postaviš v rečeni, poleg teh vplačil stoječi dvojni razpredelek, ker potem je dovolj, ta skupni iznesek v stópec „različnih razhodkov“ zabeložiti brez novega naštevanja, kdo je plačal ter za káj, in ves ta skupni iznesek v rečenem stópci skupno proizvesti.

Na primer:

	gld.	kr.	gld.	kr.
Jurij Kraševcec je vrnil glavnice . . .	105	25	.	.
Andrej Oblak je od glavnice dal obrestij	35	75	.	.
Matija Podpéžnik je plačal zakupščine .	22	—	.	.
Vračuje se nedostatkov	12	—	.	.
Vračuje se za okólke lanskega leta .	20	—	.	.
Tožnih troškov lanskega leta se prejemlje	18	20	213	20

Po tem vzgledu je treba 213 gld. 20 kr. izneska proizvesti v stópci „različnih razhodkov.“ Ob tacem slučaju se more delo tudi okrajšati, in dovolj bode zatorej, vseh 213 gld. 20 kr. samó v rečeni stópec vpisati z dostavkom: „prejemki z óne strani se proizvajajo“

O tem stopci je bilo treba izpregovoriti obširneje za tega delj, ker se v njem greši posebno lahko, kar se tudi res godi po gosto. A poleg tega bodi rečeno, da, če tudi o vseh teh izneskih, proizvedenih mej „razhodki,“ trdó molčiš, govoreč o prejemkih, račun vendar zaradi tega ne more biti nápačen. To bode vsacemu jasno takéj, če pomisli, da se tí prejemki in proizve-

děni razhodki izpodbijajo mej sobój. Tak račun ima še posebe neko dobroto v sebi, ker je izvršen ob manjšem številu raznih vsot in zatorej mnogo krajši; a pravilen vendar nikoli ni, kajti nedostaja (manka) mu razpregleda (evidencije), ki bodi vsacega računa glavno svojstvo.

V 8. in poslednji stópec se postavljajo vsi prejemki, združeni iz posamičnih stópeev. Te vsote, seštete druga k drugej, kažejo skupni iznesek vseh prejemkov.

Potem se preide k „razhodkom“ (Ausgaben).

V 1. stópec: za ustanóvljene obletnice, maše in pobožnosti“ (Auf gestiftete Jahrtage, Messen und Andachten) gredó cerkvena plačila za ustanóvljene, oziroma v matico vpisane (imatrikulovane) sv. maše (ali oficijature*) in cerkvene pobožnosti, a vendar samó oni izneski teh plačil, kar jih prejemlje duhovščina. Izneski za organista in cerkovnika spadajo v stópec: „mezdě“ (Besoldungen). Najprvo je tukaj treba vse razhodke pravilno izkazati, kar se godi s plačilnicami (pobotnicami), katere naj dobodo zakonit okólek (štempelj), kakeršnega hoče imeti njih večji ali manjši iznesek. Vendar je pómneti, da za ustanóvljene sv. maše in to mašnike ter cerkvenega načélstva plačilnice morejo po 48. cenovniškem (tarifnem) členu, a plačilnice za ubožci po 48., 1. cenovniškem členu biti brez okólka; vse drugi izneski, tudi prejemki za oficijature in gg. dekanov prejemki, kar jih je nad 2 gld., treba da imajo okólek. Cerkevno računovodstvo namreč o izneskih izpod 2 gld. ne zahteva plačilnic. — Po koliko dobivajo deležniki vsak posebe, rekše duhovnik, organist, cerkovnik in ubožci, to za ustanóvljene sv. maše učé ustanóvinske listine, ki jih je potrdilo prevz. knezoškofijstvo, a za oficijature, navadne po Notranjskem, stari zapisniki (katapani) in priznatki (fasijsi). Ali védeti je, da se izneski za oficijature povsod ondód, koder so bili uže do teh dnij šteti „k ustanóvinam,“ tudi zdaj vpisujejo „mej ustanóvine,“ a koder so bili uže do sih dob šteti „k mezdám“ (Besoldungen), vpisujejo se tudi še zdaj „v mezdě,“ kakor §. 33. velí v „Anweisung itd.“ s 1860. l.

V 2. stópec: „za cerkvene potrebe“ (Auf Kirchnerfordernisse) idó raznolične sveče, olje, kapúr (petrolej), vino, platnéno robje, hostije, kadilo, oljkove veje, troški s procesijami ali obhodi, postavljanje božjega groba, kurjava v zakristiji, cerkvena direktórija, cerkvena pisma, sv. olje, cerkveno pométanje in snáženje. Te troške je dokazati s plačilnicami na zakonitem okólkú,

*) Oficijature se imenujejo óne v matico vpisane sv. maše, ki se plačujejo iz svojinskega cerkvenega iménja, in s katerimi so navadno zvezana še druga cerkvena opravila, n. pr. izpoved boléhavih ljúdi, vpeljevanje zakonskih mater, blagoslavljanje vode i. t. d.

in vpisati jih z dostavkom, po koliko kilogramov se je kupilo vsake stvari posebe in po čém.

V 3. stópec: „za cesarske davke“ (Auf landesfürstliche Steuer) vpisujejo se: 1. zemljiški davki na prvo roko (directe Steuer) s prikladi vred; 2. pristójbinski nadoméstek (Gebühren-Äquivalent); 3. prikladi k normalnemu učilniškemu zakladu; 4. s pismi dokazane plače asekurancijam za cerkev in za cerkveno drugo poslopje, kolikor se je namreč obojega zavarovalo ognja.

V 4. stópec: „za mezdò“ (Auf Besoldungen) vpisuje se posebe, kar je nagrad in priboljškov od nekdanjih priznanih duhovščini, cerkovniku, organistu ter njega pomočnikom, bodi si mehovlaku ali pevcem in pevkam, ter tudi zvoniteljem o sv. Telesi in križenoši o procesijah ali obhodih; kajti zdaj uže vsak priskočnik za najmanjšo službico in postrežbico željno čaka plačila od cerkve; a za vsako novo mezdò je vendar treba vselej izprositi od prevzv. knezoškofijstva dovolitve, da se izplača.

Kolikor se v 5. in v 6. stópci potroši „za popraviljanje ali za napravo cerkvene obleke in posóde“ (Auf „Reparaturen“ und „angeschaffte Parameter und Geräthe“), vse je treba izkazati, in to, če je troškov bilo nad 20 gld., vselej z dekanjsko, a če jih je bilo nad 50 gld., tedaj s knezoškofijsko dovolitvijo, ter jih izpričati, dozivaje se te dovolitve ali priloživši jo, in tudi s plačilnicami (pobotnicami).

V 7. stópec mej „različne razhodke“ (verschiedene Auslagen) gre napósled vse, kar je koli potrošenega a ní se moglo uvrstiti v nobeden izmej poprejšnjih stópeev; še posebno:

a) dolgóven prebítek lanskega leta (Passivrest des Vorjahres), če ga je bilo kaj v računu;

b) pisatni troški od cerkvenih računov;

c) po 2% od obrestij za pazko in rédno pobiranje raznih plačil iz javnih blagajnic, ako se v to ima dovolitev;

d) pristojbina knezoškofijski pisarni za pregled cerkvenih računov (Rechnungs-Revisions-Gebühr);

e) potarína č. g. dekanu, kadar pride k izpraševanju krščanskega nauka;

f) potarína dekanjskemu poslu;

g) donós Cecilijskemu društvu;

h) okólki ali tudi tožni troški in troški za plačilnice;

i) po prevzv. knezoškofijstvu potrjena potarína zemljemercem ter návodnim (komisijskim) uradnikom od ogledov in črtežev;

k) troški za nova dolžna pisma, za obligacije ali za hranilniške vloge;

l) z izkazili izpričani odpadki od glavnice;

m) poštarína, vozarína in troški za popravo ter posipanje kacin potov in cest;

n) izgubljene obresti ali drugi dolžički in dolgovi, katere je izza (vsled) knezoškofijske dovolitve sméti iz imovine odpisati, in

o) vsi óni izneski, katere je iz 7. stópea „raznih prejemkov“ zopet semkaj predejati in jih proizvesti, na kar je paziti, kolikor se najboljše more, kakor je bilo rečeno uže zgoraj.

Potem se vsote vseh posamičnih razpredelkov zopet sestavijo druga pod drugo in seštejejo. Ta seštétek pokaže vse letne razhodke, katere je potlej odvzeti od vkupnega izneska vseh prejemkov, in kar ostaje prebitka, to je vkupna vsota vse cerkvene imovine.

Končna bilancija.

A da se na táno izkaže, koliko je cerkvenega imenja po raznih posamičnih vrstah, treba je na konci vkupno bilancijo sestaviti iz posamičnih izkazil, in to se dela po tacem rédu:

1. koliko ima cerkev konci tega leta ustanovinskih glavnice v javnih zakladih (fondih);

2. koliko ima cerkev konci tega leta ustanovinskih glavnice v osobinskih (privatnih) dolžnih pismih;

3. koliko ima cerkev svojinskih glavnice v javnih zakladih, in

4. koliko v osobinskih dolžnih pismih;

5. koliko ima vsega vkupe na dólgu (od zakupščin, pravic, obrestij itd.);

6. koliko se ima cerkvi še povrniti nedostatkov, koliko ima dobiti za okólke, koliko tožnih troškov in drugih povračil;

7. nekaterim računom se prideva tudi razpredelek: „vrednost nepremične imovine“ (Werth der Realitäten), kar se navadno vpiše po inventarji, ako se níso državine (posestva) precénile iz nova (a to novo cenítev bi potlej bilo tudi v računu proizvesti po narastku ali odpadku).

Potem se seštejejo izneski vseh teh razpredelkov, in ta vkupna vsota se odvzame od vkupne cerkvene imovine prebitka, poprej imenovanega. Kar je razločka mej tema dvema, to je vsota v gotovini, katera se bilanciji vpiše v 1. razpredelek. Ta gotovina, prišteta ostalim glavnici, ostankom na dólgu itd., treba da je namreč od kraja do konca jednaka vsoti vkupne cerkvene imovine zadnjega leta. — Vendar ako ta bilančni iznesek z ustanovinskimi in svojinskimi glavnici, z ostanki na dólgu ter z nedostatkami in zemljiško vrednostjo vred preseže vsoto vkupne imovine tega leta, tedaj ima cerkev dolgóven prebítek (Passivrest), rekše, nedostatek svoje gotovine, kateri je tolikšen, za kolikor je bilančna vsota večja od letošnje vkupne imovinske vsote. Ta nedostatek se ne vpisuje

h gotovini v 1. razpredelek, nego h koncu bilancije pod imovinsko vsoto, z dostavkom: „dolgoven prebitek“ (Passivrest). Iznesek tega nedostatka, prištét k imovinskemu iznesku, kar ga je konci tega leta, namreč daje stóprav (še le) vsoto vsega imenja, v bilanci postavljenega na razpregled.

Napósled se pod bilancijo poleg tega s kratkimi besedami zapiše, kakova je cerkev zunaj in znotraj, iz vlásti, kakove so nje strehe, in dostavi se, katerih drugih važnih potreb je še kaj. Potlej se račun pravilno podpiše in potrdi s pečatom župnim.

6. Izpisek iz cerkvenega računa.

Cerkvenim računom se na zadnje priloži tudi računski izpisek (Extract), kateri se potem dá slavni c. kr. vladi. To res ní drugo, nego li sam izpisek, kajti po vseh raznih razpredelkih se iz računa le izpišejo: 1. prejemki ter 2. razhodki, in potlej se razhodki odštejejo od prejemkov. Takó se pokaže prebitek cerkvene imovine konci minolega leta.

A vsa ta imovina se potem zopet razvrstí po raznih stópcih, in to takó:

V 1. stopci se najpoprej gotovina vpiše takó j v 2. dvojni razpredelek: „gld. — kr.“ Ako ní gotovine čisto nič, tedaj se na prvi stráni zdolaj pod imovinski prebitek zabeléži, koliko je nedostatka.

Potem se zaporedoma vrsté vsi ostali stópci. Vsak iznesek teh glavníc (ali njih deležev) naj se po imenih in potrebnih drugih povédbah (datah) iz dotičnih izkazil izpiše v 1. dvojni razpredelek: „gld. — kr.“ a na konci vsacega stópeca se vkupni iznesek vpiše v 2. dvojni razpredelek: „gld. — kr.“

Če je kake vrste glavníc toliko, da se ali ne dáde lahko ali nikakor ne spisati v svoj stópec, tedaj se okrajša naštevanje vsake glavnice posebe, in le njih vkupni iznesek se déne v 2. dvojni razpredelek: „gld. — kr.“ Računovodstvo namreč izpisek samó ob sebi

pregleda na tanko ter ga potrdi, ako se ujema z izkazili in z računom. Ali paziti je, da se vsak prirastek došteje a vsak odpadek izostavi (izpustí).

V poslednji stópec mej „ostanke na dólgu“ idó: 1. dolžni ostanki od zakupščin, 2. od obrestij ustanovinskih in svojinskih glavníc; 3. nedostatki — zájmi (naprej odšteta plačila) za okólke, za tožne troške, tudi povračila nedostatkov (če so v računski bilanci postavljeni v poseben stópec), in 5. vrednost cerkvenih nepremičnih imovín (ako je vzprijeta v račun).

To vse šesteto daje zopet vsoto cerkvene imovine tega leta. Ima li cerkev nedostatek svoje gotovine, tedaj se tudi ta nedostatek prišteje in zabeléži pod iznesek vkupnega imenja ter potrdi s podpisí in s pečatom župnim.

Na konci tega pouka o sestávljanji in zdelovánji cerkvenih računov se mi potrebna zdí opómnja, da je cerkvene račune vselej z dobrim črnilom prepisati snažno, brez napak, popravkov in madežev, ter da se tem računom upotrèbljajo samó natisnjeni obrazci, katere zapoveduje prevzv. knezoškofijstvo. Tudi je pravilno, posamične računске pôle sešiti vkupe, in potlej motvózni konec k zadnji stráni prilepiti z óblatom, vrhu katerega se dene kosec papirja ter nanj udari župni pečat.

Ako je morda g. župnik umrl, treba da njega dedni nasledniki te račune dobodo v pregled, in da jih podpišejo s cerkvenim načelstvom vred. A kdor izmej teh, bodi si cerkven ključar, bodi si deden naslednik, ne bi hotel dati svojega podpisa, tak naj pristavi vzrok, zakaj se brani podpisati.

Takó napravljeni ter z imenovanimi vsemi izkazili, poverilnicami (certifikati) in s potrebnimi, po številkah lepó razvrščenimi plačilnicami (pobotnicami) izpričani računi se s kratkim dopisom vred pošljó (pravilno sredi februarja méseca) č. dekaníjskemu uradu, kateri jih pregleda, če morda ní pogrešati v njih katere izmej potrebnih prilog ali česa družega, kar vелеva §. 132 v „Anweisung etc.“ s 1860. leta, ter jih potem odpravi k prevzv. knezoškofíjskemu ordinarijatu v novo ter natančno pregledovanje.

III.

Zgodovina Nâkelske fare.

(Dalje.)

Narod. — Nakelski farani so Gorenjci. Čvrsti so — spoštujejo jih v bojnih vrstah¹⁾; pridni so — lepo obdelano polje ti pové to, nadarjeni so — ni stanú, ki bi ne štel kakega Nakelčana med svojimi odličnjaki;

¹⁾ V starih mrtvaških knjigah Nakelskih je zabeleženih mnogo dosluženih vojakov.

verni so — tri krasno opravljene cerkve so priča njih vnetosti za čast božjo. Kjer je luč, tam je tudi senca. Bog daj, da izgine čim preje, n. pr. prejunaško kázanje telesne moči. Staro gorenjsko nošo so odložili Naklánci; šla je počivat sè starimi dedi vred. Ostanki narodnih šeg so jako borni. O novem letu in o sv. treh kraljih

„bobljajo“ — kolédujejo; zvečer pred tema praznikoma hodijo mladi ljudje pod okna pet božične pesni ter prosijo darov. Na delopust pred binkoštni zatikajo zelene vejice od zunaj za hišna okna, češ, da sede nanje sv. Duh. Tudi kres jim je še znan. Lupina je razdejana, jedro pa je ostalo: vera in jezik pradedov. Prebivalci Nakelske fare so do zadnjega katoliki in Slovenci, govorč znani Gorenjski dialekt („k“ se pred „e“ in „i“ izpreminja v „č“, „h“ pa v „š“; jedini Struževčani izgovarjajo pravilno „k“.) Nemščine so se hodili v prejšnjih časih učiti na Koroško; s pešico spakudranih nemških besedij pa se je zatrosila marsikaka tuja razvada med ljud. Pravo omiko ponujata Nakelčanom cerkev in šola. Čedalje bolj segajo po knjigah (letos jih je 46 vpisanih v družbo sv. Mohora); tudi nekaj časopisov zahaja méd-nje.

Poljedelstvo je tisti vir, iz katerega crpijo Naklanci pripomočke, da preživé sebe in svoje. Zemljišča (najmanjša za 40 mernikov posetve, največja okoli 70) so takó-le razdeljena med farane: jeden gospodar je lastnik $2\frac{1}{2}$ zemljišč, pet jih obdeluje po 2, trije pa po $1\frac{1}{2}$ zemlje, 62 je zemljakov, trije imajo po tri četrtine, 19 po pol zemlje, pëtim je po jedna četrtina v lasti, $5\frac{1}{2}$ zemljišč se je v novejšem času na drobno razprodalo. Kmetijstvo podpira živinoreja. Pred dve sto leti je tudi cvetela konjereja.²⁾ Dokler še ni hlacon brlizgal na oni strani Save, je prevoznja čez Savo dajala Naklancem lepe denarce in marsikak tuj voznik se je ustavil v prijaznem Naklem.

Domača obrtnost ni neznatna. Pisane plahte, s katerimi se pogrinjajo tla po sobah, tkó v Nakelski fari iz árovice. Tu se pletó volneni jopiči, katerih vsako leto na stotine roma na Hrvatsko in v južne dežele; izdelujejo in s kozuhovino ali s suknom se podlagajo zimski črevlji — opanke ali copate za ženske. V Strohinji izdelujejo trakove; v tej vasi so bili vže od nekdanj tkalci.³⁾ doma. Valvasor⁴⁾ hvali Nakelčane sploh kot jako obrtne ljudi.

O ljudskem gibanji nam dajó jasen obraz poročne, krstne in mrtvaške knjige; to je kratka pa nezmojljiva narodova zgodovina. Prestavi se za več nego 200 let nazaj in posnëmi iz doli navedenih tabél, kako

so pradedi Nakelski ženili se, kako so rodovi rodili se in zopet minili.

Poročence so jeli zapisovati v Naklem 26. februvarija 1612. Do l. 1687. so jim odločevali prostor v krstni knjigi zdaj od začetka, zdaj na konci. Z 22. janvarijem 1687 se pričnó redne poročne knjige, katerih šteje Nakelska fara 7; njih podatki so izprva jako pomanjkljivi. Porók med l. 1620—1628 ni nikjer zaznamovanih. Preglejmo zakone po desetletjih!

Sklenenih je bilo zakonov					
v desetletji	povprek na leto	naj več		naj manj	
		leta	koliko?	leta	koliko?
1631—1640	6·2	1637	17	1634	0
1641—1650	9·4	1641	21	1643	1
1651—1660	7·9	1657	21	1652	1
1661—1670	8·5	1665	16	1656	1
1671—1680	5·4	1680	15	1664	2
1681—1690	9·1	1689	15	1670	0
1691—1700	11·0	1699	16	1674	0
1701—1710	13·2	1707	22	1676	0
1711—1720	10·5	1719	15	1683	4
1721—1730	12·5	1730	19	1698	6
1731—1740	14·6	1734	20	1710	7
1741—1750	12·2	1743	17	1714	6
1751—1760	13·7	1753	23	1728	7
1761—1770	13·0	1770	22	1736	7
1771—1780	16·6	1771	30	1747	8
1781—1790	12·5 *)	1781	22	1756	8
1791—1800	9·5	1792	13	1767	6
1801—1810	11·0	1795	13	1775	12
1811—1820	7·6	1807	19	1788	6
1821—1830	9·2	1814	17	1791	6
1831—1840	7·1	1821	14	1797	6
1841—1850	6·0	1828	12	1804	5
1851—1860	6·6	1835	12	1818	1
1861—1870	7·4	1844	9	1824	6
1871—1880	6·2	1858	12	1830	6
		1870	13	1831	3
		1874	10	1843	3
				1845	4
				1849	4
				1855	3
				1861	3
				1872	4
				1875	4
				1880	4

Največ porók je bilo v Nakelski fari l. 1771, namreč 30; največ (19) v tem stoletju jih ima leto 1807. Nobeden ni stopil v zakon l. 1634., 1635., 1674. in 1676.; po jeden par se je poročil l. 1643., 1652., 1656., 1671. in 1818.; to leto je tedaj v zdanjem stoletju najmanj obdarjeno z zakoni. Najstarejša ženina, s katerima

*) Razložek med tem in poprejšnim desetletjem je nastal vsled izpremembe farnih mej. To naj se pomni tudi pri naslednjih tabélah.

¹⁾ V Strohinji izgovarjajo stari ljudje „d“ konec besedij kot „s“, n. pr. kašelj je hus, gas, gos i. t. d.

²⁾ Valvasor (I. del, II. knjiga, 10. pogl., str. 139. vže pravi: „Es werden daselbst auch viel stattliche Pferde gezogen“.

³⁾ Valvasor jih v misel vzame v I. zv., II. knjigi, 7. pogl., str. 122.: „alda (v Strohinji) wohnen viel Weber, welche allerley Gattungen gemeinen Zeugs machen!“

⁴⁾ „unter deren Einwohnern viel Handwerks-Leute sich befinden, die allerley Sorten gemeines Zeugs wirken und färben, und selbigen nicht allein im Lande herum, sondern auch weit in die Teutsche Lander, vertragen“. (I. zv., II. knjiga, 10. pogl., str. 139.).

se ponaša Nakelska poročna knjiga, sta: Pavel Valoh iz Struževega l. 1805 in Anton Grašič iz Naklega l. 1812.; oba sta si v 70. letu izbrala družici. Najmlajši ženin je 17letni Janez Česen s Polic, ki se je poročil 14. februarja 1802. Najstarejša nevesta je udova Neža Koderman, ki se je l. 1792 možila s šestimi križi na hrbtu; vzela je 26letnega Luko Kralja; ta jej umrje in 61letna udova Neža se l. 1793. poroči s Primožem Rozmanom z Rupe, ki je bil tudi pol mlajši (30 l.), kakor ona. Najmlajše neveste so 14letne deklice: Marija Ažman l. 1786., Ana Križaj l. 1789. in Mina Markič l. 1804.

Rojencev imena so nam ohranjena v 13. krstnih knjigah. Prvega krščenca so zapisali 5. oktobra 1611; od tistih dob pa do danes vemo za vse, kar jih je bilo pri krstnem kamnu v Naklem krščenih, izvzemši samo one, ki so bili rojeni od 20. decembra 1639 do 12. marca 1640. Ta list je iztrgan iz matice.

Rojenih je bilo					
v desetletji	povprek na leto	naj več		naj manj	
		leta	koliko?	leta	koliko?
1621—1630	38.7	1625	51	1629	22
1631—1640	51.6	1639	65	1631	34
1641—1650	49.8	1641	62	1650	23
1651—1660	54.6	1655	72	1659	44
1661—1670	49.7	1667	57	1665	40
1671—1680	49.0	1671	57	1675	36
1681—1690	51.2	1682	63	1687	33
1691—1700	46.4	1692	63	1699	30
1701—1710	58.8	1708	74	1702	41
1711—1720	49.5	1711	68	1715	26
1721—1730	62.6	1727	75	1722	51
1731—1740	68.5	1739	87	1740	54
1741—1750	62.5	1750	77	1747	46
1751—1760	64.3	1756	76	1752	54
1761—1770	68.2	1762	91	1768	58
1771—1780	68.4	1780	75	1772	61
1781—1790	59.8	1785	82	1788	41
1791—1800	48.2	1799	58	1798	36
1801—1810	42.8	1808	53	1802	29
1811—1820	56.5	1812	66	1820	47
1821—1830	49.7	1824	56	1828	42
1831—1840	38.7	1831	56	1833	34
1841—1850	36.9	1843	51	1834	
1851—1860	35.4	1857	43	1840	
1861—1870	33.4	1865	39	1849	29
1871—1880	34.6	1880	40	1852	30
				1854	
				1861	
				1873	31
				1875	

Največ — 91 — je bilo rojenih v Nakelski fari l. 1762.; naj manj — 22 — pa l. 1629. Število porόδov pojmlje; v prvem desetletji tega stoletja se jih je štelo 42.8 povprek na leto; od l. 1861—1870 pa samo 33.4

na leto; ta razmera se je v preteklem desetletji zboljšala za 1.2 na leto. Trojčki so se rodili jedenkrat l. 1845, in sicer tri deklice; brez dvojčkov pa ne mine nobeno desetletje; največ — 5 — se jih je rodilo l. 1831.

Mrličev najdemo zapisane v šestih mrtvaških knjigah; ¹⁾ prva se začne z 10. novembrom 1679. Poglejmo kako je smrt gospodarila v minulih dveh stoletjih po Nakelski fari!

Mrličev je bilo					
v desetletji	povprek na leto	naj več		naj manj	
		leta	koliko?	leta	koliko?
1681—1690	23.7	1684	61	1682	10
1691—1700	36.3	1693	61	1695	22
				1699	
1701—1710	39.3	1705	74	1703	20
1711—1720	37.0	1715	56	1716	26
1721—1730	38.9	1727	61	1721	21
1731—1740	58.9	1740	120	1734	31
1741—1750	47.5	1750	65	1745	30
1751—1760	56.6	1757	113	1754	35
1761—1770	51.3	1764	77	1765	27
1771—1780	54.5	1774	79	1780	40
		1779			
1781—1790	55.9	1785	84	1782	42
1791—1800	45.5	1798	80	1791	32
				1792	
1801—1810	40.4	1806	67	1810	26
1811—1820	44.6	1813	76	1820	26
1821—1830	37.3	1829	51	1823	25
1831—1840	40.0	1831	80	1839	21
1841—1850	26.2	1849	36	1850	17
1851—1860	33.3	1858	47	1853	24
1861—1870	30.3	1861	45	1867	22
1871—1880	33.7	1873	53	1875	23
				1880	

Smrtna kosa je najgroznejše kosila l. 1740: palo jih je pod njo takrat 120, med njimi 84 otrok, ki še niso dosegli desetega leta. Tudi l. 1757 je bilo smrtnosno; vzelo jih je 113. V zdanjem stoletju so najbolj mrli l. 1831.; zagrebli so 80 Naklancev. Za kolero sta v Naklem samo dva umrla, jeden l. 1831., jeden pa l. 1836. L. 1855. je ta morilka na stotine ljudij pobrala po sosednjih farah, Nakelski je pa popolnem pri-

¹⁾ Vse trojne matice so pisane latinski do srede leta 1784. Pravopis slov. imen je jako nedosleden. Ženskim imenom dajo se sploh slov. narodne oblike, n. pr.: Jagodka, Krivka, Težiška i. t. d. Od starih slov. imen se bere v začetku 17. veka samo še: Svetogoj. Za Josipa II. se je vgnezdila nemščina v farne knjige in gospodovala v njih do l. 1870.; zdanjemu g. župniku gré zasluga, da je uvel vanje slovensko pisavo. Starejše knjige so vezane v pergamen. Ob kraji vže zelo poškodovane platnice prve krstne knjige obsezajo dekret, s katerim nek Ljubljansk vladika (ime je odrezano) investuje Gregorija Khyza, mašnika Oglejske škofije, na ces. kanonikat pri Ljubljanski stolnici vsled prezentacije cesarja Ferdinanda 23. apr. l. 1561.

zanesla. V teku dveh sto let je bilo najmanj mrličev l. 1684, namreč 10; najzdraveje leto v tem stoletju je bilo l. 1850, ko jih je samo 17 šlo na oni svet.

Število starih ljudij gine. Koliko je bilo včasih stoletnikov! V kratki dobi od l. 1682—1700 je umrlo v Nakelski fari 8 okoli 100 let starih oseb; najstarejša med njimi je bila 110letna Magdalena Bokálnica iz Naklega, pokopali so jo 28. okt. 1696. Od l. 1700 do 1800 je 13 stoletnikov zabeleženih v mrtvaški knjigi. Najstarejši izmed vseh, kar jih počiva na Nakelskem pokopališču, je Primož Petelin iz Spodnjih Dupljan, ki je v 120. letu 28. decembra 1759 legel v grob. Zadnji, ki je pod Nakelskim zvonom prekoračil stotino let, je 104letni Andrej Potočnik iz Stružvega št. 4; ugasnil je vsled slabosti 23. julija 1821.

Gledé števila prebivalcev Nakelske fare treba pomniti razne dobe, o katerih se jej je obseg skrčil ali povečal. Po tem je sestavljen ta-le pregled števila Nakelskih faranov:

Razne dobe	leta	štev. faranov
a) stara fara	1616	okoli 700 *)
	1665	1155
	1685	1400
	1740	1662
	1728	1566
	1752	1659
	1767	1691
b) v zdanjih mejah od l. 1785.—1811.	1797	1367
	1808	1225
c) Nakelska fara pomnožena z bivšo Dupljansko lokalijo od l. 1811.—1832.	1811	1488
	1813	1365
	1818	1502
	1820	1530
	1821	1542
	1823	1567
	1824	1648
	1826	1655
	1830	1654
	1831	1659
	1832	1641
d) v zdanjih mejah od l. 1832.—1883.	1833	1265
	1840	1245
	1850	1304
	1860	1334
	1870	1351
	1880	1332
	1883	1356

*) Poročilo škofa Hrena papežu Pavlu V., gl. Mitth. 1854 str. 63, ostale številke so vzete nekaj iz šematismov Ljublj. škofije,

Po vaseh so se prebivalci Nakelske fare tako-le porazdelili:

Vasi	leta 1785.	leta 1811.	leta 1837.	leta 1852.	leta 1880.
Veliko Naklo { hiš 58 duš 329	—	322	60 327	— 326	64 303
Malo Naklo { hiš 7 duš 29	—	30	5 24	— 31	5 20
Očelnica { hiš 16 duš 79	—	76	18 85	— 98	18 69
Pivka { hiš 22 duš 149	—	138	23 118	— 126	24 113
Police { hiš 4 duš 23	—	30	33 7	— 28	7 25
Stružovo { hiš 23 duš 140	—	130	26 137	— 158	28 104
Strohinj { hiš 69 duš 389	—	370	67 326	— 338	66 284
Okróglo { hiš — duš —	—	93	19 101	— 118	19 97
Žéje { hiš — duš —	—	77	12 72	— 74	13 88

Do leta 1848. so bili gospodarji v Nakelski fari podložniki cerkvam, graščinam itd., katerim so dajali desetino in hodili na roboto. Tako so spadala v minulem stoletju zemljišča v vasi Veliko Naklo: pod farno cerkev v Naklem (6), pod graščine: Brdo, Turen pri Preddvoru in Goriče pri Preddvoru. Vas Malo Naklo: pod farno cerkev Preddvorom, pod graščine: Golnik, Turen, Brdo, Tržič, pod farovž v Kranji in mesto Kranj. Vas Pivka: pod graščine: Brdo, Turen, Tržič in mesto Kranj. Vas Police pod graščino Ručnik. Vas Stružovo pod mesto Kranj in farovž Kranjski, pod prošijo Ljubljansko, pod farovž Šmartinski, pod graščine: Turen, Ručnik in Tržič. Vas Strohinj: pod samostan Velsalski, podružnico Strohinjsko, farno cerkev Preddvorsko, pod farovž Nakelski in Kranjski, pod mesto Kranj, pod graščine: Brdo, Turen, Ručnik, Golnik in Tržič. Vasi Okroglo in Žéje ste bili nekaj škofov Frizinških in potem podložni graščini Loški. (Dalje prih.)

nekaj iz zapiskov, hranjenih v farnem arhivu Nakelskem. Iz poslednjega izvirajo v tej razpravi skoraj vsi podatki, katerim ni izvor izrecno citiran.

IV.

Die Abhaltung der „Christenlehre“ ist eine gottesdienstliche Verrichtung im Sinne des §. 303 St.-G.

Der Nichtigkeitsbeschwerde der Staatsanwaltschaft stattgebend, hat der Kassationshof das Urtheil des Kreisgerichtes in Neu-Sandez vom 21. Dezember 1881, Z. 8922, womit Johann M. von der Anklage wegen Vergehens gegen die öffentliche Ruhe und Ordnung nach §. 303 St.-G. freigesprochen wurde, mit Entscheidung vom 15. Mai 1883, Z. 3272, aufgehoben und zu Recht erkannt: Der Angeklagte Johann M. ist des im §. 303 St.-G. normirten Vergehens gegen die öffentliche Ruhe und Ordnung, begangen dadurch, daß er am 7. Mai 1882 in der Kirche zu Lipniča wielka den römisch-katholischen Ortspfarrer Johann M. bei einer gottesdienstlichen Verrichtung, nämlich als derselbe den Pfarrkindern den Religionsunterricht erteilte, wörtlich beleidigte, schuldig.

Gründe: Die durch das angefochtene Urtheil erfolgte Freisprechung des Angeklagten bezüglich des Vergehens nach §. 303 St.-G. kann als gerechtfertigt nicht angesehen werden. Denn durch die Feststellung, wonach als erwiesen angenommen wurde, daß der Angeklagte den Ortspfarrer bei der Ertheilung des Religionsunterrichtes in der Kirche zu Lipniča wielka einer strafbaren Handlung (eines Diebstahls) beschuldigte, beziehungsweise denselben auf eine Aergernis erregende Weise beleidigte, sind alle begriffs wesentlichen Merkmale des im zweiten Absätze des §. 303 St.-G. normirten Vergehens der Beleidigung einer gesetzlich anerkannten Religionsgenossenschaft verkörpert, da Angesichts dieser Feststellung die Existenz der Beleidigung des Religionsdieners bei Ausübung einer gottesdienstlichen Verrichtung nicht in Zweifel gezogen werden kann. Der Gerichtshof

hat zwar die Freisprechung in der Richtung des erwähnten Vergehens damit begründet, daß die Kirchenkatechisation oder die Abhaltung der Christenlehre als eine gottesdienstliche Verrichtung nicht gedeutet werden, und daß daher, ob Abganges eines konstitutiven Deliktsmerkmals, von dem Thatbestande des unter Anklage gebrachten Vergehens nicht die Rede sein könne. Diese Ansicht muß jedoch als eine rechtsirrig bezeichnet werden, da nach dem gewöhnlichen wie auch nach dem canonischen Sprachgebrauche unter „gottesdienstlichen Verrichtungen“ nicht bloß Functionen sacramentalen Characters, sondern alle Acte und Anstalten begriffen sind, welche nach den liturgischen Einrichtungen der betreffenden Religionsgesellschaft einen Dienst Gottes, d. i. die wechselseitige Auerbauung, die Vermehrung des Vertrauens zu Gott und die Verehrung des höchsten Wesens, zum Ausdruck bringen. In diesem Sinne bildet auch die Katechese, deren Abhaltung in den Kirchensatzungen den Seelsorgern von jeher zur strengsten Gewissenspflicht gemacht wurde, einen Bestandtheil des Gottesdienstes, wie dies auch insbesondere in den über die Gottesdienstordnung in Oesterreich erlassenen Hofdecreten vom 21. April 1783 und vom 12. Februar 1786 ausdrücklich anerkannt ist. Es mußte daher der auf die Nichtigkeitsgründe des §. 281, Z. 10 u. Z. 9 a St.-P.-D. gestützten Nullitätsbeschwerde der Staatsanwaltschaft Folge gegeben, daß auf dieser irrigen Rechtsansicht des Erkenntnisgerichtes beruhende Urtheil als nichtig behoben und zugleich auf Grund der thatsächlichen Feststellungen des Erkenntnisgerichtes das Schuldenkenntnis gefällt werden.

V.

Literatura.

1. Svete molitve z odpustki, molitvenik za pobožne katoliške kristijane, sestavi Jožef Erker, stolni kapelan v Ljubljani. Z dovoljenjem visokočastnega knezoškofijstva Ljubljanskega 1883. — To v večih slovenskih listih že močno priporočeno molitveno knjižico naj tudi „Diöcesanblatt“ omeni, ker je res vse hvale vredna. Po 14 stranij dolgem nauku o odpustkih obsega ona umetno zbrane z odpustki obdarovane mo-

litve za vsak dan v tednu, potem tri mašne, potrebne spovedne in obhajilne molitve, dalje molitve za sedaj zelo priljubljene devetdnevne pobožnosti in slednjič razne molitve z litanijami in svetimi pesnimi. Vsebinska je izborna vže zaradi tega, ker se z opravljanjem teh molitev, zloženih večidel po svetnikih, veliko odpustkov lahko pridobiva. A nič manj, kakor pisatelj knjige, nista ustregla nje tiskar in knjigovez. Na lep, močen

papir se je tiskala ta knjiga v katoliški tiskarni v Ljubljani s čisto novimi razločnimi črkami. Na prodaj je pa ona v katoliški bukvarni v Ljubljani in stane vezana v pol usnje 1 gld., v usnje 1 gld. 30 kr. in z zlato obrezo 1 gld. 50 kr. Nekaj izvodov se je dobi tudi silno elegantno vezane. Pač primerno darilce za posebne prilike!

2. Šmarnice ali majnikovi ogovori, katere je spisal č. g. Simon Gabere, župnik Framski, so ravnokar prišle na svetlo. Dobivajo se v katoliški bukvarni v Ljubljani in stanejo v pol usnji 90 kr., v usnji 1 gld., z zlato obrezo 1 gld. 20 kr. Za pošto se dodá 10 kr.

VI.

Concurs - Verlautbarung.

Die unter dem Patronate des Pfarrers von Dobrépolje stehende Pfarre Struge, im Decanate Ribnica, ist in Erledigung gekommen und wird dieselbe bis zum 4. Juni d. J. zur Bewerbung ausgeschrieben. — Die Gesuche sind an den hochw. Herrn Valentin Sezun, Pfarrer in Dobrépolje zu stilisiren.

Die in Folge Resignation erledigte Pfarre Soteska, im Decanate Rudolfswert, wird ebenfalls bis zum 4. Juni d. J. ausgeschrieben. — Die Gesuche um dieselbe sind an Seine Durchlaucht den Hochgebornen Herrn Karl Wilhelm Fürsten von Auersperg, Herzog von Gottschee u. zu richten.

VII.

Chronik der Diöcese.

Der hochw. Herr Josef Razboršek, Pfarrer in Grad, wurde zum Dechante des Decanalbezirkes Radmannsdorf ernannt.

Dem hochw. Herrn Josef Kresè, Pfarrer in Struge, wurde die Stadtpfarre Gottschee verliehen. Derselbe wurde am 23. d. M. canonisch investirt und zum Dechante des Decanalbezirkes Gottschee ernannt.

Die canonische Investitur erhielten am 24. d. M. die hochw. Herren: Johann Košmelj auf die Pfarre Begunje und Anton Žgur auf die Pfarre Loški Potok.

Der hochw. Herr Nikolaus Križaj, Pfarrer in Godovič, wurde für die Pfarre Prem präsentirt.

Der hochw. Herr Georg Jaklič, Pfarrer in Götteniz, hat auf die ihm verliehene Pfarre Soteska resignirt.

Der hochw. Herr Johann Skvarča, Pfarrcoop. in Slavina, wurde als Curat nach Budanje und der hochw. Herr Michael Kotnik, Pfarradministrator in Kokra, als provisor. Curatbeneficiat nach Voglje decretirt.

Ueberfetzt wurden die hochw. Herren: Johann Podboj, Pfarrcoop. in St. Veit bei Zatičina, als solcher nach Slavina; Johann Novak, Pfarradministrator in Begunje, als Pfarrcoop. nach Mošnje; Johann Janežič, Pfarrcoop. in Breznica, als solcher nach Grad; Johann Hudovernik, Defizientenpriester in Kamna Gorica, als Pfarrcoop. nach Breznica; Andreas Kalán, Pfarrcoop. in Predoslje, als solcher nach Preddvor; Josef Laznik, Pfarrcoop. in Šmarija, als solcher nach Dóbrova; Johann Aljančič, Pfarrcoop. in Raka, als solcher nach Šmarija; Thomas Varl, Pfarrcoop. in St. Cantian bei Dobráva, als solcher nach Raka; Leopold Lotrič, Pfarrcoop. in Stara Loka, als solcher nach St. Cantian bei Dobráva; Dr. Josef Dolenc, Pfarrcoop. in Mengeš, als solcher nach Stara Loka; Anton Koblar, gew. fürstb. Hauscaplan, als Pfarrcoop. nach Mengeš.

Der hochw. Herr Georg Krašovec, Pfarrer zu St. Martin bei Krainburg, ist am 22. März d. J. gestorben und wird dem Gebete des hochw. Diöcesanclerus empfohlen.

Vom Capitular - Consistorium Laibach am 24. April 1884.